

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu este de două ori pe săptămână: Duminică și Joi. — Prenumeratiunea se face în Săbiiu la expediția foiei pe afara la c. r. poste cu bani găta prin scrisori francate, adresate către expediția. Prețulu pnenumeratiunei pentru Săbiiu este pe anu 7 fl. v. a. iar pe o jumătate de anu 3 fl. 50. Pen-

Nr 66. ANULU XIX.

Săbiiu, in 18/30 Augustu 1871.

tru celealte părți ale Transilvaniei și pentru provinciile din Monarchia pe unu anu 8 fl. iera pe o jumătate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. și țeri străine pe anu 12 1/2 anu 6 fl. Inseratele se plătesc pentru întâia ora cu 7 cr. sirulu, pentru a două oară cu 5 1/2 cr. și pentru a trei oară cu 3 1/2 cr. v. a.

Spre sciintia.

P. T. Dni, carii voru dori a participă la banchetulu iubilului de 25 ani alu archipastoriei Escel. Sele Par. Archiepiscopu și Metropolitu Andreiu bar. de Siagun'a in Ardëlu, ce se va țienea Duminica in ^{22 Augustu}_{3 Sept.} a. c. conformu programei staverite, sa binevoiesca a se insinua la Redactiunea „Tel. Rom.“ celu multu pana in 18/30 Aug. 1871.

Comitetulu.

La serbarea iubilului

Românii de religiunea gr. or. din Transilvania și impreuna cu densii cei din Ungaria și Banatu se pregătesc de un'a din serbările cele mai frumoșe, de serbarea iubilului de 25 ani, de cându adeva a primitu Escel. Sea Preșantitulu Archiepiscopu și Metropolitu de acum conducerea bisericeii române in dieces'a, acum archidieces'a transilvana. Suntu frumoșe serbarile, cari red-schidu omului o privire in trecut, va sa dica, o reprivire preste faptele mari intemplate; suntu și mai frumoșe inse atunci, cându generatiuni vietiuitorie au luat parte la dense, pentru ca generatiunile prin participare la intemplările reprivite, pare ca au cu unu dreptu mai multu la bucuria serbării.

Acei ce știu din propria intuițiune ce s'au facutu sub pastorirea Preșantitulu nostru Archipastoriu, de siguru ca le potu apretii mai multu, pentru ca din aceea-si intuițiune propria voru ști ce a fostu înainte de acest'a. Deosebirea, deca a fostu, intre pâna atunci și de atunci încôce, trebuie sa-si aiba și efectele sele in mesura mai viia, precându pentru cei ce cresc in referințele déjà indreptate, trebuie sa vina mai multu fantasii intr'ajutoriu, ca sa pota da ideia despre ceea ce a fostu mai înainte.

Astu-feliiu apretiiindu efectulu acestei serbării, nu amu disu, ca faptele mari scadu din valoarea lor cu câtu se departeaza de tempulu originei lor.

Ele remănu mari, si deca nu voru avé totu acelesi efecte asupr'a omeniunilor, voru avé in sa totu-deaun'a mari și marcate efecte, pentru ca deca suntu faptele mari in sine, ele suntu mari și in rezultatele lor, și aceste rezultate sustienu vieti'a faptelor intręga și prospeta câtu traiesce omenimea.

Faptele ce s'au seversitu in decursulu celor 25 de ani suntu mari și epocali. Le scimu și pentru ca sa le scimu și mai bine credem ca ocaziunea se va oferii de sinesi, ca sa ni le improspetăm de nou, chiaru și cu ocaziunea acestei serbării.

Ne salta inim'a de bucuria, cându vedemu ca poporulu nostru a priceputu epoc'a cea maręta, in carea traiesce, ca a priceputu ca acest'a este epoc'a, in carea s'a pusu pętr'a fundamentale la o era noua natiunala bisericęsa.

Poporulu romānu abi'a auditu sunādu cea din urma oia a patriarhiulu din acestu seculu memorabilu, in care tramu și aruncādu tôte grigile sele de tôte dilele, se imbraca in vestementu de serbatore și alęrga ca sa serbeze in giurulu celui care cu o māna țere și cu bratiu inaltu l'a condusu pre cararea epocii incepute.

Inainte dara, inainte, sa nu hesitāmu in intre-prinderea nōstra, căci ea nu e o simpla petrecere, ea este o marcatiune, ce testęza de unu periodu insemnatu din vieti'a nōstra natiunale-bisericęsa, este o dovęda inaintea lumii, ca avemu deplina cunoscintiua și consciințiua despre vieti'a nōstra și insemnatatea ei.

Asociatiunea internationala.

(Capetu.)

Cu tôte aceste conducători lor in Londonu nu pregetara a cercā estinderea asociatiunei și in Austria; inse ingraba se convinsera ca incercāriile lor suntu zadarnice.

Asociatiunea procede in primirea membrilor fōrte strictu. Inrolatulu trebe sa fia, mai nainte de tôte, recomandat din partea unui membru probatu; elu capeta mai întâi unu biletu, si numai dupa unu restempu de 6 luni de dile, dupa ce s'a doveditu de demnu de increderea societății și a platitu tacs'a se, dupa cum e prescrisu (in Germania 2 fl. pe anu), capeta diplom'a de membru alu asociatiunei, care contine și statulele societății. Respectivulu dechiară prin primirea și subscrierea statulelor consentimentulu seu și ia asupr'a-si totu odata și obligamentulu a se supune tuturor ordinațiunilor societății.

Numerulu membrilor asociatiunei internationale e, dupa cum ne spunu corespondenti anglesi, 2,300,000. Cifra se apropie binisioru de realitate și se repartiesce pre țeri cam in urmatoriulu modu:

Franci'a (inclusive Parisu) circa 800,000; Anglia (inclusive Londonu) cam totu atātia; Belgia (cu Brusel'a) cam 200,000, Helveti'a 60,000; Germani'a 300,000; Spani'a 40,000; Itali'a 100,000.

Organisatiunea asociatiunei internationale e prevalente centralistica. Dupa cum e cunoscutu, comitetulu centralu 'si are residinti'a in Londonu și sta sub presiedinti'a profesorelui Carl Marx, și ca secretariu generalu i este adlatu sodalulu nęmtiu de croitoria I. G. Eccarius, care a parvenitu de autoru nationalu-economicu prin autodidactica și s'in facutu cunoscutu numele seu mai întâi prin o scriere indreptata contr'a teoriilor lui I. St. Mill. Fia care sectiune e obligata a face comitetulu centralu unu raportu detaiatu despre starea inboldirii lucratorilor in țier'a se, in totu anulu seu in casuri instraordinarie și in altu restempu, la cererea comitetulu centralu; din tôte aceste rapōrte se creaza apoi din partea comitetulu centralu unu conspectu alu inboldirii generalu și se tramite membriloru ca raportu anualu alu comitetulu centralu.

Sectiunile se bucura numai in o anumita mesura de autonomia. Ele potu lucrā independente numai cându voiescu a infiintiā reuniuni noue, a organisiā striche de dimensiuni mai mici, cându voiescu a țienea conveniri și a; in tôte afacerile mai momentane trebe sa recere ordini dela comitetulu centralu. Acest'a tocmesce pre redactorii organelor de partita, câtu și pre presiedinti' reuniriilor decidentore. Pentru ambele aceste posturi se face alegere inse numai dupa aparintiua.

Numele alegende adeva se predau de asociatiunea internationala sectioniloru că parola și disciplina de partita, ce domnesce intre lucratori, aduce cu sine de nicăieca nu se alege altulu, decātu celu propus de comitetulu centralu.

Sub numele disciplina de partita adese e inse ascunsu și o adevrata despotia, o tirania teribilu, ce se eserce asupr'a libertății „pronunciarei opiniunel“ singuraticiloru. Nici unu membru alu asociatiunei intern. nu se potu incumetā asi dā in o cestiune insemnata de partita alta parere decātu cea a comitetulu centralu. Comand'a comitetulu e dogma și asa dara profesorele Marx pap'a infalibile a barbariei moderne. Mult'a acelui'a care a dubitatu o atare dogma seu o a ignoratu, e eschidere grabnica.

Relatiunile financiale ale asociatiunei internationale suntu in generalu de natu-

ra favoritoare, de si momentanu ceva derute prin nereusirea insurectiunei parisiene. Veniturile ei anuale se suie la 4,600,000 numai din contribuirile membriloru, la care suma sa mai adaugem și aceea ca membri avuti d'ai societății contribuiescu cu multu mai multu decātu tacs'a prescrisu. Si ómeni bogati are societateea destul de membri. Afara de cunoscutii Ledru-Rolin; Cernuchi, Louisa Blanc și a. cari suntu milionari, are societateea barbati in sinulu seu, pre cari nimenea nu-i aru presupune.

Acest'a e organizatiunea acelei societăți, care din Londonu conduce mass'a lucratoriloru din lume, a cărei semnale le pandescu proletarii tuturor statelor, a cărei flamura le plutesce nainte că celu mai sântu simbolu. Asociatiunea internationala aru poté deveni, cu acest'a potestate inarmata, unu stelpu mommentosu pentru progresulu claseloru inferioare ale popórelor, cându nu s'aru abate ea insasi prin utopie pre căli periculoșe și nu s'aru seduce de setea dupa domnire la extravagante nebune. Ea voiesce a subordina tôte clasele societății teosorismulu unei singure clase in locu d'a nisul egalitate adevrata, in locu d'a impaciiu clasele sociale. Cine aru mai dubitā aceste, acel'a s'aru potea convinge despre adevarul loru din proclamatiunea ultima a asociatiunei intern. Ea imprósica ur'a cea mai fanatica contr'a claseloru mai in stare buna a societății și predica focu și rebelu.

Inse, că aceste devise teribile, sa nu prinda radacini, că profetiil falsi ai asociatiunei intern. sa nu confunda spiritele lucratorilor, e imperativu a detrage propșandei teribile a siefilor socialisti tremulu, încātu se póte. Acest'a se póte ajunge numai atunci, cându se va insultā massee lucratoriloru incredere in bun'a vointia a societății predomnitore. Fia, că regimulu și populatiunea intręga sa se cugete, a miestorā scumpetea și miseria prin reforme corespunditore de contributiune, a impedećă frecările prin legi apte pentru lucratori și indata massee voru paresi pre apostolulu falsu și setosu de domnia și lupta alu asociatiunei internationale.

„Tages-Pressé“

Mediasiu in 26/13 Augustu 1871.

(Dialogu). „Ce facu, cu ce se ocupa romāni din scaunulu Mediasulu, cându au vre-o petrecere?“, intrebā caletoriulu A. pe B. „Da“, respunse B. unu romānu din scaunulu Mediasulu, „romāni din scaunulu nostru, cându au vre-o petrecere, suntu voișosi și intre altele cugeta și discuta asupr'a midi-lócelor, prin care voiescu asi asigurā existinti'a lor.“

„Bine domnule B.“ dise A, „dar' spnemii, avutau și au eugetările și discussiunile, despre cari 'mi amintesci, vre unu efectu, vre unu sportu, ori suntu numai inter pocula?“

„Domnule A. 'mi iau libertate a ve aduce nescese exemple; me rogu pentru putina paciintiua“, dise B. și aduse urmátorele exemple.

„In primaver'a anulu 1868 a serbatu'oni' putini romāni din scaunulu Mediasulu unu maiatu. Sa fi auditu, domnule A., toate de totu felulu unele mai cu semburu, altele cu mai putinu suc; in urma vine și propunerea, de a se formā o reuniune prin care sa aiba romāni nostri din scaunulu nostru celu putinu ocaziune, a se intalni mai adese ori și asi petrece in armonia frumoșa și viositate, precum e datin'a romānulu. Dar' reuniunea acest'a infiintianda sa aiba unu scopu mai inaltu, decātu numai petrecerea simpla, s'a propusu, și s'a infiintiatu „reuniunea femeiloru romāne din Mediasiu și giuru“, care are de scopu, ridicarea și sustinerea unei școli pentru fetitiile romāne și spriginerea fetitiiloru romāne lipsite de midi-lóce. Indata sa

facu pasii caviinciosi pentru realizarea lucrului. Fieresc la inceput a fostu si a cursu putiene picaturi, potu dice, vro doi cruceri. Mai multe petreeri in folosulu reuniunei acestei'a bun'a administrare a substratului ei suntu albinele cari in tempu de doi ani si diumetate a adusu in coginit'a reuniunei femeiloru române din Mediasiu si giuru deja preste noue sute fiorini val. austr. Reuniunea acést'a la inceputu erá filiale la cea din Brasiovu, vietuía cu simpl'a sperantia, acusi o vedemu de sine statátoria, prevediuta cu statute intárite de inaltulu regimu, cu sperantia firma, de a se marí si inmúlti fondulu ei, încátu preste pucinu timpu 'si va vedé realizatu scopulu ei.—

Póte domnule A., ca reuniunea acést'a la infintierea ei, a avutu altu ceva sub masca, adeca delaturarea urei confessionali intre români din scaunulu nostru si in privinti'a acést'a a fostu de recomandat si intru adeveru, a avutu, cátu de putienu efepu. Déca se mai afla póte ici coela cáte unu proselit, unu ucenicu alu doctrinei iesuitice, d'a o rendunéua nu face primáverá.

Acestea despre reuniunea femeiloru române din Mediasiu si giuru.—

In primáver'a anulu 1869 a radicat unu fiu bunu a româniloru la mormentulu sorei sale unu mormontu. Numai diece fiorini v. a. e substratulu „fondatiunei Sofia Vasilie Aronu, nascuta Dorca din Agribiciu,“ intemeiata de fratele Sofiei Dorca si are de scopu: spriginirea scolariiloru români lipsiti de mediu locu din aceea comuna precum si in bunatátirea lefei pentru docintele respectivu. — Albinele, români din aceea comuna a adusu pâna in anul a acést'a preste o sula fiorini v. a. in fondatiunea amintita. — Mai pe largu despre intemeierea acestei fondatiuni poti ceti, domnule A., in nr. 25 si 27 din anul 1869 a „Tel. Rom.“ —

Altu exemplu. Nu cu ocaziunea unu maialu, nu cu a unei inmortentári, dara cu ocaziunea unei serbári mai multu bisericesci, cu ocaziunea serbári unei di onomastice s'a infintiatu „Fundatiunea Andreiana“ din urbea Mediasiu, spre spriginirea scolariiloru români din Mediasiu, lipsiti de mediu locu. La inceputu putiene inserieri, mai târdú mai multe si prin ajutorirea de 100 fl. v. a. din partea Excelentiei Sale Archiep. si Mitrop. Andreiu Barde Si agun'a, a crescutu substratulu fundatiunei Andreiane, in tempu de unu anu, la o suma preste doué sute fl. v. a.

FOIȘIÖRA.

Invetiamentulu limbii materne in scólele elementarie si factorulu principalu in acestu ramu de invetiamentu.

(Urmare.)

Prin acést'a nu voim sa denegámu ori-ce valóre a gramaticéi, nu voim nici decum sa o departámu cu totulu din scólele elementare cá unu ce superflu, séu mai multu cá o pedeca intru ajungerea scopulu invetiamentulu limbii materne. Voim sa dicemu, ca ea nu se póte privi cá factoru principalu in acestu invetiamentu. Are si gramatic'a valóreá sea necontestabila cu privire la infatisierea in scrisu a ideiloru, cu privire la scrierea ortografica si la scrierea corecta. Pentru de a putea scrie corect d. e. e neaparatú de lipsa, sa cunóscemu sonurile diferite, sa avemu cunoscintie de flexiunea si derivarea cuvintelor, precum si despre propositiuni: simple pure, amplificate, compuse, perioade; cunoscintiele despre propositiuni promovéza fórté multu scrierea si cetirea corecta. De unde vedemu, ca gramatic'a nu numai nu este stricaciósa ci din contra necesaria pentru prosperarea invetiamentulu elementaru in limb'a materna, dara pentru aceea n'are ea nici decum o rolá principala, n'are sa-i dea acestui invetiamentu form'a si cu prinsulu seu, ci are sa servéscá numai cá unu mijlocu pentru scriere si cetire. De aceea in multe staturi europene, care servescu de modelu in privinti'a gradelor loru de cultura se opresce prin regulative ministeriale a se pretinde dela scolari o cunoscintia teoretica a gramaticéi, precum si a se predá obiectulu acést'a se paratu. — Resultatulu cercetáriloru nóstre cu privire la valóreá gramaticéi este, ca toti acei'a gresiescu, cari suntu de parere, ca gramatic'a este mediulu principalu de a inlesni scolariiloru o cunoscintia

Te asigurédiu, ca fundatiunea acést'a e bine-cuventata si inca infloresce din di in di mai frumosu. Acést'a fundatiune o au români din Mediasiu din anul 1870. —

Aveti bunatate a mai avé putienu pacientia domnule A. —

In o siedintia a comitetulu protopresbiterale gr. or. din Mediasiu din anul 1870 intre altele s'a otaritu infintierea „fondulu tractuale gr. or. a tractulu Mediasiu.“ Din picaturi se adunase batutia. In fondulu acést'a se afla dejá la 300 fl. si picaturile curgu mereu, speranti'a e dulce, ca vomu vedé nu preste multu tempu si lacusiorulu, din care se voru acoperi spesele, ce are tractulu gr. or. a Mediasiu, din care se voru dá anticipatiuni pentru de a puté edificá scóli române etc. etc.

Domnule A. l nu voiu a-ti vatamá bunulu audiu si indulgentia d-tale cu mai multe; ve rogu, a cercetá in Mediasiu si in comunele din scaunulu Mediasiu, si te vei convinge, ca in asta comuna are cutare vecinatate o laditia spre acoperirea speselor la ingropaciunea seraciloru, in alta comuna are cutare vecinatate unu fondutienu pentru spriginirea unu economu, cáru i-a maritu boulu din jugu; ici este unu clubu de femei, cari si-a pusu de tinta: in-frumsetiarea casei lui Dumnediu si altele si altele.

Cu asiá ce-va 'si petrecu remáni din scaunulu Mediasiu, domnule A.; cum si-a petrecutu ante de 3 ani, nu voiu a-ti spune. — Dara cum 'si voru petrece de aci înainte, scie Dumnediu, eu credu, ca cei putieni ríiosi, cari póte mai esista, fiindu din acést'a lume, nu voru trái cátu lamea.

Responsulu meu, dle A., e adeveru si vedindu eu ca taci, 'mi cugetu, ca consimti cu mine despre aceea, ca români din scaunulu Mediasiu in petreerile loru, fia si inter pocula se ocupa si cu ce-va folositoriu. — Adio domnule, fiat precum cugetamu noi români din scaunulu Mediasiu. —

Ce? me intreb, ca cum se administra banii? Banii reuniuniloru si fundatiuniloru amintite se dau cá imprumutu la români din scaunulu nostru pre-lánga interese pre lánga sigurantia. —

Bravo! domnule B. l díse dlu A. si adio din ambe párti.

R.

esacta a limbii in privinti'a formale, ier' in privinti'a materiale, ajungerea unu gradu corespondietoriu de desvoltare a poteriloru loru spirituale. Déca e sa fia impreunatu cu succesu invetiamentulu limbii materne, trebuie sa fia simplu, naturalu, sa ia privire la desvoltarea naturala a scolariiloru, cáci numai astu-feliu va influentiá elu asupra poterii loru de cugetare si judecata si va promová cultur'a lor generala. Invetiamentulu gramaticéi prin aceea, ca se departéza dela natura, perde din vedere scopulu practiculu alu acestui invetiamentu, impedecea desvoltarea spirituala a scolariiloru, productiunea libera a ideiloru si infacisirea acelor'a, marginindu activitatea loru spirituala pre lánga nisce fracturi de limba fára intielesu, fára idei, pre lánga nisce exemple séu propositiuni, care se facu dopa o forma data, pentru cá prin trensele sa se ilustrezu regula gramaticala, fára de a se láa privire la cuprinsulu acelor'u exemple séu propositiuni.

Prin urmare: nu prin teorii si resonamente asupra limbii, prin cercetaris espositiuni obiective gramatisatóre, care suntu unu obiectu inaccesibilu spiritualu fragedu alu unu scolariu din clasele elementare si o sarcina nesuportabila pentru densulu, — se póte ajunge o cunoscintia esacta a limbii si unu gradu corespondietoriu de desvoltare alu poteriloru spiritualale alu unu scolariu din clasele elementare, ci prin lectur'a cártiloru folositoru, potrivite etatei si gradulu loru de priceperesi sau deosebire exercitii practice intuitive de cugetare si de stilu, a caroru necesitate si importantia pentru progresulu invetiamentulu limbii materne o vomu desfasura-o in

Vir magnitudine animi, perritia rei militaris et rebus contra Turcarum, Hungarorum et Polonorum reges ac Tartaros feliciter gestis omni aevo memorabilis!

Cromer. Lib. III. p. 452.

(Capetu din nr. 63.)

Déra cum puté-va cine-va pomeni numele-i maritu, fára a privi si faptele prin cari si l'a cástigatu?

Cine díce Stefanu V., díce eroismu, díce prudentia. Cine cuventéza „Stefanu celu Mare“ cuventéza gloriele si agerimea lui, cuventéza intieleptiunea si puterea lui.

Astu-feliu, cándu Matei Corvinu, supranumitu „regele regiloru“, intra in Moldávia la 1467 si pradéza trei opide ¹⁾ Stefanu lu umilescu atátu de multu la nemuritóreá batalia dela Bai'a, in cátu „cá sa nu cada de viu in stápanirea româniloru, isbitu de trei rane,“ ²⁾ abia scapa prin poteci strimte in tiera sea, ier' mai pre urma, cándu capitanelu románu invade in secuime, cá sa-lu imbuneze, i daruiesce séu mai dreptu i cedéza trei castele. ³⁾

In acéla-si anu Stefanu bate de doué ori pre tataru la Nistru si le insuffa respectu, iéra „déca s'a intorsu Stefanu Voda dela acestu resboiu, cu isbánd'a ce-a facutu de a batutu pre acei tataru, spre laud'a aceea a mult'amitu lui Dumnediu si a sântitu monastirea Putn'a, care erá zidita de densulu, Septembre in trei, spre laud'a pré curatei Feciórei Mariei, maicei Domnulu nostru Iisusu Christosu, la care sántienia multa adunare de calugeri a fostu si singuru Teocistu Mitropolitulu si Tarasie episcopulu impreuna cu Iosefu archimandritulu si egumenulu Putnei. Dícu c'au fostu la liturgia archiepiscopi, preoti si diaconi, 64 la jerifelnicu.“ ⁴⁾

Dupa ce pedepsescu aspru pre Petru Aronu si pre secuiu ce-lu ajutau cá sa recupere tronulu, Stefanu intra la 1470 intr'o noua fasa a planuriloru sele nationale.

¹⁾ Trotosiu, Bacaulu si Romanulu.

²⁾ „Ne vivus in potestate velacha veniret, tribus vulneribus non tamen laethalibus saucius, in lectica ex loco citato ellatus est etc.“ — Dlugoss in Lib. XIII.

³⁾ Bistritia, Cetatea de Balta si Ciceulu. — A. T. Laurianu Ist. Rom.

⁴⁾ Cap. XII „Pentru sántirea monastirii Putn'a“ in Cronic'a vorniculu Gr. Ureche. Letopisitele tom. I, p. 123 ed. an. 1852, Iassi.

modu inductiv, pre bas'a esperintiei in punctulu urmatoriu.

2. Pentru de a putea efectuá oper'a acést'a, n'avemu decátu sa cercetámu, in ce gradu de desvoltare se afla unu copilu, cu alte cuvinte, in ce mesura e in stare unu copilu sa pricepa limb'a sea, si sa o vorbésca la intrarea lui in scóla. Pentru ca suntemu de parere, ca obiectulu din cestiune: exercitiile prementionate, trebuie sa-si probeze necesitatea loru, numai documentându-se cá o esigintia a stárei spirituale a copiiloru.

Unu copilu la intrarea lui in scóla scie nu numai sa numéscá o multime de lucruri, activitati si insusiri, care zacu in cerculu esperintiei sele, ci e in stare chiaru sa exprime judecátile, simtirile si dorintiele sele in propositiuni, se intielege intr'unu modu naivu copilarescu; in vorbirea sea intrébuintéza articululu, pronumele, numérii si caderile substantivulu, modurile si tempurile verbeloru binisioru, fára sa fi invetiatu gramatic'a; aceea, ce cugeta elu, exprima in propositiuni simple, ba uneri chiaru si compuse cá si cei várstnici: parinti, frati si alti cunoscuti, cu care vine elu in contactu, pre care-i imitéza elu in vorbire. Prin urmare unu copilu 'si pricepe si vorbesce limb'a sea binisioru înainte de venirea lui la scóla, o pricepe in sa si o vorbesce in unu modu fórté neperfectu, mai întâiu: pentru ca cerculu persónelor, cu care vine unu copilu in atingere, este fórté tiermuritu pentru de a cunóscé o parte mai insemnata a variatiuniloru limbii sele; pre de alta parte in sa copilu aude partea cea mai mare numai cuvinte, fára de a avea representatiunile, care se exprima prin trensele, fára de a cunóscé obiectele, care se exprima prin cuvintele audite; si in fine pentru ca persónele, dela cari aude unu copilu limb'a sea, ele singure nu canosecu perfectu limb'a, intrebuintiandu usioru cuvinte si forme false si esprimându-se astfelu adese-ori falsu si necorect.

Prin urmare invetiamentulu primitivu trebuie

